

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Gminy Miejskiej K.
przeciwko E. M. i L. R.
o nakazanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej L. R.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej L. R. na rzecz strony powodowej Gminy Miejskiej K. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej L. R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ostateczną decyzją Wojewody (...) z dnia 9 kwietnia 2018 r., WS-(...) stwierdzono, że Gmina K. z dniem 27 maja 1990 r. nabyła z mocy prawa (art. 18 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), nieodpłatnie udział Skarbu

Państwa, wynoszący 6/12 części w nieruchomości, położonej w K. objętej księgą wieczystą (...).

Jest to następstwo z mocy prawa, które musiało być potwierdzone decyzją administracyjną, a zatem nie jest to przypadek określony w art. 192 pkt 3 k.p.c. W orzecznictwie sądów administracyjnych ugruntowany jest pogląd, że jakkolwiek decyzja ta ma charakter deklaratoryjny, to zawiera także element konstytutywny, gdyż gmina może dysponować mieniem komunalnym dopiero z chwilą wydania tej decyzji (zob. wyroki NSA z dnia 20 października 1992 r., SA/Kr 1461/92, z dnia 20 kwietnia 2001 r., I SA 2500/99, czy z dnia 15 lipca 2011 r., I OSK 416/11).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego

w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa procesowego, tj. art. 316 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c., na skutek przedwczesności orzekania w związku z nie uwzględnieniem prejudycjalności zarówno toczącego się postępowania sądowego z wniosku skarżącej o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości, której dotyczy niniejsze powództwo Gminy Miasta K. o zobowiązanie do złożenia rachunku z zarządu za okres od 1 stycznia 2000 r. do 31 grudnia 2010 r., w sytuacji gdy termin zasiedzenia upłynął w 1955 r., ewentualnie w 1975 r., a także z uwagi na okoliczność, iż wpis w księdze wieczystej Skarbu Państwa nastąpił na podstawie nieostatecznej decyzji administracyjnej Ministra Finansów z dnia 19 września 2002 r., bowiem wniesione odwołanie nie zostało dotychczas rozpoznane. W razie bowiem stwierdzenia nieważności tej decyzji dojdzie do wykreślenia wpisu Skarbu Państwa w księdze wieczystej, co skutkować będzie brakiem legitymacji procesowej czynnej strony powodowej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie identyfikuje z konkretną podstawą prawną określoną w art. art. 398⁹ § 1 k.p.c., bowiem nie sformułowała zagadnienia prawnego, ani też nie wskazała na konieczność wykładni w znaczeniu, o którym stanowi art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.). Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Biorąc jednak pod uwagę uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należało ją identyfikować z przesłanką uregulowaną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona. Skarżąca wskazuje, że sprawa nie dojrzała do ostatecznego rozstrzygnięcia, bowiem wpis w księdze wieczystej Skarbu Państwa nie miał za sobą żadnej podstawy prawnej i nigdy nie powinien być dokonany. Wpis został dokonany na podstawie nieostatecznej decyzji administracyjnej, która została wydana w sytuacji, gdy nie ustalony kręgu osób, które powinny wziąć udział w postępowaniu, jako strony w rozumieniu art. 28 k.p.a. Uchybienie to było w tym stopniu rażące, że odwołanie wniesione przez pozwaną w trybie zwykłym nie zostało do chwili obecnej, tj. przez 15 lat rozpoznane, jak również nie rozpoznano wniosków pozwanych z 2016 i 2017 r. o stwierdzenie nieważności decyzji.

W kontekście zarzutów skargi kasacyjnej koniecznym stało się wyjaśnienie kwestii związanej z ważnością postępowania (w kontekście wcześniejszych zarzutów apelacyjnych powołujących się na sprawę I Ns (...) Sądu Rejonowego w K.), którą Sąd Najwyższy, w granicach zaskarżenia, bierze pod uwagę z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Otóż sprawa o zobowiązanie do złożenia rachunku z zarządu jest rozpoznawana w procesie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1992 r., III CZP 14/92, OSP 1993, nr 6, poz. 123), zatem toczy się pomiędzy zainteresowanym współwłaścicielem oraz podmiotem przeciwko, któremu wnosi taki pozew, natomiast sprawa o ustanowienie zarządcy nieruchomości jest prowadzona w postępowaniu nieprocesowym, której krąg uczestników wyznacza art. 510 k.p.c. Niezależnie od tego, należy zwrócić uwagę, iż ustanowienie zarządcy jest skuteczne z chwilą uprawomocnienia się postanowienia w tym przedmiocie,

zaś niniejsze powództwo dotyczy zobowiązania do złożenia rachunku z zarządu za czas od 1 stycznia 2000 r. do 31 grudnia 2010 r.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.).

Jak wynika z ustaleń faktycznych Sądów *meriti* poprzednik prawny Gminy Miejskiej K. - Skarb Państwa został ujawniony w księdze wieczystej jako współwłaściciel w 6/12 części, na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 19 września 2002 r. Wniosek pozwanej E. M. o wykreślenie Skarbu Państwa jako współwłaściciela tej nieruchomości (oparty na tym, że wskazana decyzja nie jest ostateczna), został oddalony postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 maja 2015 r., sygn. akt II Ca (...), zaś Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 24 maja 2015 r., III CSK 101/16 odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania.

Sprawa pomiędzy współwłaścicielami nieruchomości o zobowiązanie do złożenia rachunku z zarządu, jako służąca zainteresowanemu współwłaścicielowi do uzyskania stosownych informacji także w celu dochodzenia ewentualnych roszczeń przewidzianych w art. 206-207 k.c., powinna być sprawnie przeprowadzona, zaś o legitymacji procesowej czynnej decyduję zasadniczo zapisy w księgach wieczystych. Strona przeciwna nie może tamować zakończenia postępowania w tym przedmiocie przez inicjowanie różnego rodzaju postępowań sądowych czy administracyjnych. Zważywszy na wynik postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego III CSK 101/16,

we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zostało wykazane, iż oczywistym jest, że pozytywny wynik sprawy o zasiedzenie, czy też o stwierdzenie nieważności powołanej decyzji Ministra Finansów jawi się jako oczywisty i wskutek tego nastąpiło oczywiste naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Niniejsza sprawa została zainicjowana w 2011 r. i pomimo tak długiego okresu czasu, dotychczas nie zostały przedstawione dokumenty obalające domniemanie wpisu prawa współwłasności w księdze wieczystej.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t. Dz. U. z 2018, poz. 265, w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

jw